

قابل استفاده دانشجویان کارشناسی و داوطلبین آزمون کارشناسی ارشد
علوم تربیتی ۱

تکنولوژی آموزشی

مؤلف: فاطمه صفیر احمد مقدم

سروشنامه
عنوان و نام پدیدآور : صفرزاده مقدم، فاطمه، ۱۳۶۰ -
تکنولوژی آموزشی قابل استفاده دانشجویان کارشناسی و داوطلبین آزمون کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی ۱/ مؤلف فاطمه صفرزاده مقدم؛ [برای] مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه.
مشخصات نشر : تهران : حرکت نو، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۱ ج. (بدون شماره گذاری)
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۴۷-۶۴-۶
وضعیت فهرست نویسی : فبا
موضوع : دانشگاه‌ها و مدارس عالی -- ایران -- آزمون‌ها
موضوع : تکنولوژی آموزشی -- آزمون‌ها و تمرین‌ها (عالی)
شناسه افزوده : مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه
رده‌بندی کنگره : ۱۳۱۱ م۷ LB۱۲۲۲۱
رده‌بندی دیویی : ۳۷۸/۱۶۴۴
شماره کتابشناسی ملی : ۱۸۵۶۵۵۱

عنوان کتاب : تکنولوژی آموزشی
مؤلف : فاطمه صفرزاده مقدم
ناشر : حرکت نو
نوبت چاپ : اول - ۱۳۹۱
شمارگان : ۱۰۰۰
قیمت : ۱۴۶۰۰ تومان
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۴۷-۶۴-۶

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه است.
هر گونه چاپ و تکثیر از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه ممنوع است، متخلفان به موجب بند ۵ از ماده قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.
نقل مطالب این اثر با ذکر منبع بلامانع است.

یادداشت ناشر

خرد دست گیرد به هر دو سرای
تو بی چشم شادان جهان نسپری
به گیتی پیوی و به هر کس بگوی
از آموختن یک زمان نغضوی
فردوسی

خرد رهنمای و خرد دلگشای
خرد چشم جان است چون بنگری
به گفتار دانشدگان راه جوی
ز هر دانش چون سخن بشنوی

در دنیایی زندگی می‌کنیم که تکنولوژی به پیش‌پاافتاده‌ترین جنبه‌های زندگی‌مان سرک می‌کشد و همه مرزهایش را درنوردیده، در این میانه دسترسی به متون و منابع نگارشی با یک کلیک میسر می‌شود و هر فرد می‌تواند صاحب کتابخانه‌ای بزرگ باشد، اما با تمام این تفاسیر، آنچه شگفت‌انگیز است میل انسانها به داشتن و خواندن کتاب‌های واقعی است، کتاب‌هایی از جنس کاغذ و جوهر که سالهاست از نسلی به نسل دیگر در سفرند و چرخ‌های سترگ تکنولوژی را به حرکت درمی‌آورند. شاید این خاصیت کاغذ و جوهر است که گویی با علم و دانش پیمانی ناگسستی بسته است، اتاق اساتید بزرگ دانشگاه را که نگاه می‌کنی نخستین و برجسته‌ترین نکته‌ای که نظرت را جلب می‌کند کتابخانه‌های غنی و کتب منبع آنهاست که همگی شاید یادگار روزگار دانشجویی و علم‌آموزیشان بوده است.

مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه نیز آرزو دارد کتابهای همواره همراه شما باشند از این روست که حداکثر تلاش خود را کرده تا این کتابها علاوه بر دریافتی همه نکاتی که برای یک دانشجوی کنکوری مورد نیاز است بایانی روان و قابل فهم کلیه مطالب و مباحث آکادمیک را شرح و بسط دهد تا خواننده را از رجوع به کتابهای مشابه بی‌نیاز کند و سالها در کتابخانه‌های شما به عنوان مرجعی ماندگار و جامع حضور داشته باشد.

پارسه دغدغه‌ای دیگر نیز دارد، امروز که اکثریت نسل جوان جامعه ما دارای تحصیلات عالی هستند، جای تفکر و تأمل بسیار است که سرانه کتاب و کتابخوانی در ایرانی از جایگاه نازلی در میان دیگر کشورهای دنیا برخوردار باشد. این حقیقت تلخ تر می‌نماید وقتی نگاهی به پیشینه فرهنگ و هنر در این مرز و بوم بیاندازیم که هیچ کس نمی‌تواند سکس پرستی و شکوهش باشد. شاید وظیفه هر انسان دلسوز و نهاد آموزشی و فرهنگی این است که در راه اعتلای مجدد این فرهنگ گام بردارد چرا که این قدم‌ها هر چند کوچک هم که باشد می‌تواند مقدماتی گردد برای خیزی بلند و سرافرازانه به جایگاه مرتفع اسلاف بزرگ و ماندگارمان. پارسه نیز بر خود دباسته می‌داند با رویکردهای فرهنگی، مانند اهدا کتاب و تجهیز کتابخانه‌ها به سهم خود در پیشبرد این جریان همت گمارد و امیدوار است در آینده نزدیک شاهد شکوفایی دوباره این فرهنگ فاخر در کشورمان باشد. در پایان از زحمات جناب آقای عباس ثامن‌ی و سرکار خانم فاطمه افشار به عنوان تیم طراحی جلد مجموعه کتاب‌های کنکوری جدید پارسه تقدیر و تشکر به عمل می‌آید.

مؤسسه آموزش عالی آزاد پارسه از شما تقاضا دارد تا نظرات و پیشنهادات خود را درمورد کتابهای این مؤسسه به پست الکترونیکی به آدرس CRM@parseh.ac.ir ارسال کنید تا هر روز و با یکدیگر به سمت بهتر شدن پیش رویم.

مقدمه

ای نسخه نامه الهی که تویی
بیرون ز تو نیست آنچه در عالم هست
ای آینه جمال شاهی که تویی
از خود بطلب هر آنچه خواهی که تویی

موسسه آموزش عالی آزاد پارسه، انتخاب صحیح و آگاهانه شما دانشجویان عزیز را ارج و سپاس نهاده و آئینه درخشانی را برای شما آرزومند است. تنوع و تعدد منابع کنکور کارشناسی ارشد و همچنین فرصت کم برای جمع آوری و مطالعه همگی این منابع آموزشی، همواره از جمله دغدغه‌های اصلی دانشجویان می‌باشد. امید است کتاب حاضر که در برگیرنده مطالب مهم و کلیدی از اکثر منابع کنکور کارشناسی ارشد است، رضایت خاطر شما را فراهم نموده و با صرفه‌جویی در وقت و یادگیری کاملاً هدفمند، راه حل مناسبی برای این مسئله باشد. آرزو مندیم توانسته باشیم در این اثر، نیاز شما را جهت کسب رتبه برتر در آزمون ارشد پاسخ گفته باشیم.

ایده گردآوری و تألیف این مجموعه با کاستی‌های فراوانش به دوران طاقت فرسای آمادگی کنکور کارشناسی ارشد باز می‌گردد. کسب‌کنندگی، پراکندگی و کهنه بودن منابع فارسی زبان و دشواری در دسترسی به منابع ادبیات جهانی از بزرگترین دغدغه‌های نگارنده در طول سالیان گذشته بوده است. در نهایت امر بر آن شدم تا تکیه بر فرصت‌های مطالعاتی، پژوهشی و درس دانشگاهی، مجموعه‌ای را در خور شأن داوطلبان کنکور فراهم آورم، بی‌آنکه ادعایی در خصوص تألیف داشته باشم. این مجموعه به اساتید و بزرگانی تعلق دارد که ذکر نام آنان در پایان کتاب و در فهرست منابع رفته است و اینجانب تنها به بازخوانی و گردآوری مطالب و ایجاد پیوستگی معنادار میان سرفصل‌ها و عناوین مرتبط با آن پرداخته‌ام تا آنچه پیش‌روی خواننده قرار می‌گیرد از انسجام و پیوستگی لازم برای یادگیری برخوردار باشد؛ پیوستگی و انسجامی که در دیگر منابع مرتبط با موضوع آمادگی کنکور کارشناسی ارشد کمتر بدان توجه و پرداخته شده است.

نقطه امید دیگر نزد نگارنده آن است که این مجموعه فرصتی را برای رقابت عادلانه‌تر برای کسانی فراهم می‌آورد که از توانایی مالی لازم برای بهره‌جستن از کلاس‌های حضوری مؤسسات خصوصی برخوردار نمی‌باشند و زمینه‌ای را برای درک نظام‌مند از مطالب تخصصی رشته تحصیلی‌شان فراهم می‌آورد.

در این مجموعه تلاش نگارنده بر آن بوده تا با استفاده از منابع سستی فارسی زبان و با توجه به تغییرات محتوایی در سؤالات سال‌های گذشته و گرایش به سوی ادبیات متأخر جهانی، از جدیدترین و سودمندترین منابع بهره‌برداری گردد تا مخاطبین و داوطلبان را با آمادگی بیشتر ذهنی، برای رقابت علمی مهیا سازد.

محتوای این کتاب مطابق با سرفصل‌هایی است که در آزمون کارشناسی ارشد مورد استفاده قرار می‌گیرد. در انتهای هر فصل تست‌های طبقه‌بندی شده آزمون کارشناسی ارشد ۱۰ سال

گذشته جهت خودسنجی شما عزیزان قرار دارد. اکنون به مرور مختصر از مباحث این اثر می‌پردازیم.

در فصل اول اهمیت تکنولوژی آموزشی، تعریف اصطلاحات، تاریخچه پیدایش و تحول آن بررسی شده و ارتباط این رشته را با سایر رشته‌های علوم تربیتی بیان کردیم. فصل دوم اختصاص به الگوهای آموزشی و مراحل آماده‌سازی دارد. فصل سوم مراحل طراحی منظم آموزشی و الگوهای طراحی آموزشی شرح داده شده است. در فصل چهارم توصیف ارزشیابی، انواع آن و الگوی عمومی ارزشیابی مطرح شده است. فصل پنجم به تعریف ارتباط و انواع مدل‌های ارتباطی اختصاص دارد. فصل ششم کاربرد تکنولوژی آموزشی در تعلیم و تربیت و رویکرد سیستمی را می‌دهد. در فصل هفتم راهبردهای اساسی آموزش مطرح می‌شود. فصل هشتم اختصاص به اهداف آموزشی و شاخص‌های شایستگی دارد. در فصل نهم انواع تکنیک‌های آموزشی گروهی، محاسن و معایب آن را توضیح داده شده است. فصل دهم که بیشترین سوالات آزمون کارشناسی ارشد را به خود اختصاص می‌دهد، راجع به رسانه‌های آموزشی، طبقه‌بندی، نحوه کاربرد و محاسن و معایب آنها می‌باشد. در فصل یازدهم و دوازدهم تکنیک‌های یادگیری انفرادی و گروهی محاسن و معایب آنها بررسی شده است. فصل سیزدهم درباره مراکز منابع و نقش آن در سیستم‌های آموزشی مختلف است. در فصل چهاردهم نقش رایانه در تعلیم و تربیت بررسی می‌گردد. فصل پانزدهم نگاهی اجمالی به روندهای فعلی و بعدی تکنولوژی آموزشی دارد.

در پایان بر خود لازم می‌دارم تا از زحمات تمامی اساتیدی که در سال‌های گذشته مشوق اینجانب بوده‌اند، قدردانی کرده و از مدیریت محترم مؤسسه پارسه و همکاران گرامی در بخش انتشارات، به جهت فراهم نمودن فرصت مناسب برای انتشار این مجموعه تشکر و سپاس فراوان دارم.

بدون شک این کتاب، خالی از اشکال و خطا نیست، راهنمایی‌ها و نظرات مخاطبین می‌تواند کمک مؤثری در ارتقاء آن نماید. نگارنده پذیرای تمامی نقدها و پیشنهادات مخاطبین می‌باشد. لطفاً با ارائه پیشنهادات و انتقادات خود ما را در ارتقاء کمی و کیفی کتاب یاری نمایید.

«هیچ ژنرالی هیچ جنگی را شروع نمی‌کند، مگر باور داشته باشد که پیروز می‌شود»

جنگ شما شروع شده است،

شما مجبور هستید که پیروز شوید ...

ایزد یارتان

فاطمه صفرزاده مقدم

فهرست

فصل اول:

ماهیت تکنولوژی آموزشی

۲	تعریف اصطلاحات
۳	کلیات
۳	تعریف تکنولوژی
۳	تعریف آموزش از دیدگاه‌های مختلف
۵	تاریخچه پیدایش و تحول تکنولوژی آموزشی
۱۰	مراحل تکنولوژی آموزشی در ایران
۱۰	کاربرد دستاوردهای کنونی رشته تکنولوژی آموزشی
۱۰	تکنولوژی آموزشی در آخرین تحولات
۱۰	رابطه رشته تکنولوژی آموزشی با سایر رشته‌های علوم تربیتی

فصل دوم:

آماده‌سازی

۲۲	الگوهای آموزشی
۲۶	سنجش نیازها
۲۷	تحلیل موضوع
۲۹	تعیین و اندازه‌گیری مهارت‌های ورودی فراگیران
۳۰	طراحی نظام مدیریت

فصل سوم: طراحی

۴۰	مدل منظم
۴۰	طراحی منظم آموزشی
۴۰	تعیین هدف‌های آموزشی
۴۱	انواع اهداف
۴۱	طبقه‌بندی اهداف آموزشی
۴۱	۱- طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی بلوم
۴۴	۲- طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی گانیه
۴۵	۳- طبقه‌بندی هدف‌های آموزشی مریل
۴۷	الگوهای طراحی آموزشی
۴۷	۱- الگوی طراحی آموزشی مبتنی بر رویکرد سیستم
۴۷	۲- الگوهای طراحی گانیه و بریگز
۵۰	۳- الگوهای طراحی مریل (نظریه نمایش اجزاء)
۵۴	۴- الگوی طراحی رایگلوت (نظریه شرح و بسط)
۵۷	۵- طراحی انگیزه‌ای آموزش
۶۰	۶- الگوی طراحی آموزش مبتنی بر رویکرد ساخت‌گرایی
۶۶	انتخاب رسانه آموزشی
۶۶	تعیین راهبردهای یادگیری

فصل چهارم: اجرا و ارزشیابی

۸۴	تعریف ارزشیابی
----	----------------

۸۴	انواع ارزشیابی
۸۵	الگوی عمومی ارزشیابی
۸۹	الگوی پیشنهادی
	فصل پنجم: ارتباط
۹۶	مفهوم ارتباط
۹۶	انواع ارتباط
۹۷	مدل‌های ارتباطی
۹۷	۱- مدل ارسطو
۹۷	۲- مدل شانون و ویور
۹۸	۳- مدل هارولد لسول
۹۹	۴- مدل ویلبرشرام
۹۹	۵- مدل سیستمی طرح پیام یا مدل ایندیانا
۱۰۰	ارتباط غیر کلامی
۱۰۰	خصوصیات فرستنده و گیرنده پیام
۱۰۱	برقراری ارتباط میان معلم و شاگرد
	فصل ششم: تکنولوژی آموزشی و تربیت
۱۰۸	کاربرد تکنولوژی در تعلیم و تربیت و آموزش
۱۰۸	اثرات کاربرد تکنولوژی آموزشی
۱۰۸	رویکرد سیستم‌ها
۱۱۰	آموزش

۱۱۰	یادگیری
۱۱۰	تعیین روشها و فنون آموزش
۱۱۲	تنظیم زمان و فضا
۱۱۳	اجرای تدریس
۱۱۴	دستیابی به یاد داری و انتقال
۱۱۴	ارزشیابی
۱۱۵	توسعه زمینه‌های اصلی تکنولوژی آموزشی: مدل‌ها
۱۱۶	تکنیک‌های آموزشی جمعی
۱۱۶	تکنیک‌های یادگیری انفرادی
۱۱۷	تکنیک‌های یادگیری گروهی
۱۱۹	خلاصه ویژگی‌های اصلی یادگیری انفرادی و یادگیری گروهی
۱۱۹	زمینه‌های دیگری که تکنولوژی آموزشی در آنها توسعه یافته است
۱۲۰	یادگیری موفقیت آمیز
۱۲۰	طراحی سیستماتیک آموزشی

فصل هفتم: راهبردهای اساسی آموزش

۱۳۰	رویکرد معلم / موسسه - مدار
۱۳۱	رویکرد دانش آموز - مدار
۱۳۳	رویکرد طرح کلر
۱۳۳	ترکیب راهبردها

فصل هشتم: اهداف آموزشی و شاخص‌های شایستگی

۱۳۶	اهداف رفتاری و شاخص‌های شایستگی
۱۳۶	رویکرد هدف - مدار در طراحی آموزشی
۱۳۷	رویکرد میگر
۱۳۷	طبقه‌بندی اهداف آموزشی

۱۳۹ محاسن و معایب استفاده از اهداف

۱۳۹ تنظیم شایستگی‌ها یا اهداف برای یک دوره یا برنامه درسی جدید

فصل نهم: تکنیک‌های آموزش گروهی

۱۴۶ روش‌های عمده آموزش گروهی

۱۴۶ سخنرانی‌ها

۱۴۶ نمایش‌های ویدیویی

۱۴۷ بخش سراسری برنامه‌های آموزشی

۱۴۷ فعالیت‌های عملی

فصل دهم: رسانه‌های آموزشی

۱۵۰ تعریف رسانه آموزشی

۱۵۰ انتخاب رسانه‌های آموزشی

۱۵۳ هدف‌های آموزشی و انتخاب رسانه‌ها

۱۵۴ انواع رسانه‌های آموزشی

۱۵۶ ۱- رسانه‌های نوشتاری (کتاب، روزنامه، مجله)

۱۵۷ ۲- رسانه‌های نمایشی (تابلوهای آموزشی)

۱۵۸ مواد آموزشی سه بعدی

۱۵۹ رسانه‌های دیداری

۱۵۹ رسانه‌های ترسیمی و ...

۱۶۳ رسانه‌های غیرترسیمی (تصاویر آموزشی، فیلم استریپ، اسلاید، اوورهد، طلق شفاف، ماشین دیازو، اوپک)

۱۷۰ رسانه‌های آموزشی نورتاب متحرک (فیلم‌های متحرک، تلویزیون، نوار ویدئو، تلویزیون مدار بسته)

۱۷۵ رسانه‌های شنیداری

۱۸۱ صنایع انسانی و موقعیتها

۱۸۳ عکاسی

۱۸۷	کامپیوتر و آموزش
۱۹۲	ویسار دیسک لیزری و آموزش
۱۹۳	اینترنت و آموزش
۱۹۷	گرافیک در تولید مواد آموزشی
۱۹۷	اصول طراحی
۲۰۰	عناصر طراحی
۲۰۴	روانشناسی رنگ‌ها
۲۰۵	الگوی تولید و کاربرد رسانه‌های آموزشی

فصل یازدهم: تکنیک‌های یادگیری انفرادی

۲۲۸	سه رویکرد مختلف در یادگیری انفرادی
۲۲۸	سیستم‌های موسسه - مدار
۲۲۸	سیستم‌های یادگیری انعطاف‌پذیر
۲۲۹	سیستم‌های یادگیری از راه دور
۲۲۹	رسانه‌های مورد استفاده در یادگیری انفرادی
۲۳	راه میان بر در یادگیری انعطاف‌پذیر
۲۳۰	برنامه‌های یادگیری دیداری - شنیداری
۲۳۱	آزمایشگاه‌های زبان
۲۳۱	رسانه‌های پخش همگانی
۲۳۱	مواد خودآموز مبتنی بر رایانه
۲۳۱	ویدئو تعاملی

فصل دوازدهم: تکنیک‌های یادگیری گروهی

۲۳۴	ویژگی‌های کلی روش‌های یادگیری گروهی
۲۳۴	برخی از نقاط قوت تکنیک‌های یادگیری گروهی
۲۳۵	برخی از معایب یادگیری گروهی
۲۳۵	تکنیک‌های عمده یادگیری گروهی
۲۳۵	جلسات Buzz و تمرینات گروهی کوچک مشابه

۲۳۶	منابع کلاس، سمینارها و Tutorials
۲۳۶	تمریناتی از نوع بازی / شبیه سازی / مطالعه موردی مشارکتی
۲۳۷	جلسات باز خورد / بحث رسانه های
۲۳۸	پروژه های گروهی
۲۳۸	گروه های منابع

فصل سیزدهم: مراکز منابع

۲۴۰	منابع
۲۴۰	مراکز منابع
۲۴۰	یادگیری منابع - مدار
۲۴۰	- نقش مراکز منابع در سیستم های آموزشی مختلف
۲۴۱	برنامه ریزی، سازماندهی و بهره برداری از مراکز منابع
۲۴۱	سازمان و مدیریت
۲۴۲	ملاحظات آموزشی

فصل چهاردهم: کاربرد رایانه در تعلیم و تربیت

۲۴۶	کاربرد رایانه در آموزش
۲۴۶	کنفرانس رایانه ای و پست الکترونیکی
۲۴۷	رایانه به عنوان پایگاه داده ها و مدیر داده ها
۲۴۷	فوق رسانه
۲۴۷	دیسک فشرده تعاملی
۲۴۷	CD نوری

فصل پانزدهم: نگاهی اجمالی به آینده تکنولوژی آموزشی

۲۵۰	روندها و گرایشات فعلی تکنولوژی آموزشی
۲۵۰	تعلیم و تربیت و آموزش پیش دبستانی، ابتدایی، متوسطه، عالی و مداوم